

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE:

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der Meij, Alpen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, Driebergen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Vlees en geest

Want het bedenken des vleses is de dood, maar het bedenken des Geestes is het leven en vrede.

Romeinen 8 : 6.

Wanneer de apostel Paulus zoveel kwaads zegt over ons "vlees", dan heeft hij het niet over ons lichaam. Dat zou een heidense gedachte zijn. Heidense wijsgeren hebben minachtend gesproken over het lichaam als "de kerker der ziel". Maar dat bedoelde Paulus hier allermintst.

"Vlees" wil zeggen: alles wat de natuurlijke, onwedergeboren mens wil, bedenkt en doet. "Vlees", dat is alles, wat wij vanuit onszelf zijn en doen. En niet alleen de ongelovigen zijn "vlees", maar ook Gods kinderen zijn naar hun oude mens niets anders dan "vlees". De vleselijke mens is lang niet altijd een monster van gemeenheid. Hij kan ook iemand zijn, die wij een hoogstaand en nobel mens plegen te noemen. Maar wanneer die "hoogstaande" mens zonder God, dus God-loos leeft, dan brengt zo iemand het toch niet verder dan de "dood".

Want alles, wat het vlees bedenkt, komt niet voort uit God, de Bron en de Wortel van het leven, en richt zich dan ook niet op God, bedoelt Zijn eer niet. Maar het komt voort uit het Gode-vijandig hart van de mens en het richt zich dan ook op de mens, die voor de dood leeft.

Het vlees handhaaft altijd zichzelf tegenover God. Het vlees wil altijd "als God zijn", en Zijn plaats innemen. Het vlees, ook het "vrome" vlees gunt God geen enkele plaats. En dat is de dood. Het vlees ergert zich aan Gods wet, als een lastig obstakel. Het vlees ergert zich ook aan het evangelie, want het wil niet van genade leven. Het vlees is hoogmoedig. Wat uit het geloof niet is, dat is zonde! En daarom: het bedenken des vleses is de dood. Het vlees is hoogmoedig, soms neerbuigend hoogmoedig. Het vlees is de dood en het bedenkt de dood.

Maar wanneer nu God de mens te machtig is geworden en hij is verbrijzeld en overweldigd door de liefde Gods, dan wordt het anders. Van binnenuit. Dan leeft hij eigenlijk niet meer, maar Christus leeft in hem. Een wedergeboren mens is een mens, van wie het eigen "ik", van wie "het vlees" in beginsel de doodssteek heeft gekregen. In die zin is een kind van God een gestorven mens en die nog altijd door sterft. Zoals de apostel het zelf uitdrukt: "Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij".

Zo iemand leeft, denkt, wandelt niet meer "naar het vlees", niet meer uit zichzelf, maar "naar de Geest". Voor zover althans de Geest heerschappij in hem voert.

Want het bedenken des Geestes is leven en vrede. De Heilige Geest denkt, overlegt, wenst en begeert dan in de mens. En hoe kan het anders: dat is leven en vrede.

Het vlees denkt: ik ben zo kwaad nog niet, tenminste niet slechter dan een ander mens. De Geest in ons denkt: ik ben een schuldige zondaar, de voornaamste!

Het vlees denkt: ik zal mijzelf wel redden. De Geest in ons denkt: Christus alleen kan mij redden als de volkomen Zaligmaker.

Het vlees denkt: ik laat mij niet opzij zetten! De Geest in ons denkt: ik zal mijzelf wegcijferen en de minste zijn.

Het vlees denkt: ik heb het zelf te zeggen in mijn leven.

De Geest in ons denkt: Christus alleen heeft het te zeggen. En daarom: ik zet mijn treden in Uw spoor!

De Geest, de Pinkstergeest heeft maar één doel: Christus gestalte doen krijgen in het hart en leven van de zondaar, hem vernieuwen naar Zijn beeld. Alles wat het vlees bedenkt en begeert, is tegen God en buiten God en daarom: de dood!

Maar alles wat de Geest bedenkt is voor God en uit God, en daarom is het: leven en vrede! Werden we al een werkstuk van de Heilige Geest? Dan sterft de oude mens in ons. En het is onze strijd en onze smart, dat toch die oude mens nog maar al te vaak de boventoon voert. En toch: de oude mens sterft, het vlees sterft, al is het een pijnlijke kruisdood.

En de nieuwe mens staat op, ondanks het dagelijks vallen. Maar de Geest wint het van het vlees.

De Geest begeert tegen het vlees, en het vlees begeert tegen de Geest. Het is waar. Maar de Geest zal het toch winnen. Want Christus heeft overwonnen.

En daarom zal de Geest zijn doel bereiken met al Gods kinderen. Hij zal ze maken tot mensen Gods, tot alle goed werk volmaakt toegerust. Tot mensen Gods, verzadigd met Zijn Goddelijke beeld.

*O Vader, dat Uw liefde ons blijk;
O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk;
O Geest, zendt Uwe troost ons neer;
Drieënige God, U zij al de eer!*

Zullen we niet vergeten, dat de Heilige Geest ons als belofte des verbonds is toegezegd?

Waarom zoudt ge dan sterven? Zoek Mij en leef, zegt de Heere.

Ds. M. Vlietstra.

Van de administratie

6 nieuwe abonnees konden we in de afgelopen 14 dagen weer aan het abonneebestand toevoegen, terwijl aan giften f 117,50 werd ontvangen. Hartelijk dank hiervoor.

Dit nummer dat nu verschenen is, is alweer het 10e van de lopende jaargang. Helaas zijn er nog altijd verschillende abonnees die hun abonnementsgeld niet hebben betaald. Mogen we u, als u daar ook bij behoort, vriendelijk verzoeken dit alsnog zo spoedig mogelijk aan ons over te maken. Als u de acceptgirokaart niet meer heeft, kunt u ook met behulp van uw eigen girokaart betalen. Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. Ontmoetingsdag te Kampen. De datum voor de ontmoetingsdag te Kampen was aanvankelijk bepaald op D.V. zaterdag 26 augustus a.s. Intussen is echter gebleken dat we op die dag niet de beschikking hebben over het kerkgebouw, waar we nu al jaren aaneen samenkomen. We moeten dus uitwijken naar een andere zaterdag. Daarbij moeten we met allerlei factoren rekening houden. De datum is nu nader bepaald op **D.V. zaterdag 19 augustus a.s.** We hopen dat al onze vrienden en vriendinnen van deze datum goede nota nemen!

2. School voor Dundas en Hamilton. We ontvingen per bank van BM een gift van f 50,— voor de school, waarvoor hartelijk dank.

B.

Het Wilhelmus

Wanneer gevraagd wordt, wat is het Wilhelmus, dan weet iedereen wat dat is. Jongeren en ouderen kennen ons volkslied. Ouderen hebben het op school geleerd en ik mag aannemen, dat de jeugd de twee bekende coupletten van buiten leert. Althans op een reformatorische school mag dit verwacht worden. Voor de oudere generatie heeft het Wilhelmus bijzondere waarde gekregen. Immers wie denkt niet bij het horen zingen ervan aan de vijf oorlogsjaren. In die jaren was het een verboden lied. Bewogenheid was er, wanneer men via radio Oranje ons volkslied hoorde. Toen het in 1945 weer in het openbaar gezongen kon worden, had men een brok in de keel.

Ons volkslied nu is nauw verweven met ons volk en spreekt ook van de band van Oranje met ons volk. Zo werd het vanaf het begin gezien. Bij vele gelegenheden werd het geciteerd of gezongen.

Zo bleef het tot de 18e eeuw. In die eeuw kreeg het minder belangstelling. Althans bij de tegenstanders van de Oranjeklanten. Het werd zelfs als volkslied geschrapt. Koning Willem I wilde na 1813 de oude partijstrijd uitwissen. Een nieuw volkslied zou daar zeker aan meewerken. Er werd een prijsvraag uitgeschreven en de koopman-dichter Hendrik Tollens dichtte het hyper-chauvinistische "Wien Neêrlands bloed in de ad'ren stroomt". Dit lied werd het officiële volkslied. Wie het plaatst naast het Wilhelmus vraagt zich wel af, hoe zo iets mogelijk geweest is. Er spreekt wel iets in van de geest, die heerste in de eerste helft van de vorige eeuw.

Rond 1890 kwam het Wilhelmus weer in de belangstelling te staan en koningin Wilhelmina gaf te kennen, dat bij haar inhuldiging het Wilhelmus gezongen zou moeten worden. En dat gebeurde. Hierdoor werd de eerste stap gedaan tot erkenning van het Wilhelmus als nationaal lied. Bij Koninklijk Besluit van 15 oktober 1932 is bepaald, dat bij officiële gelegenheden niet het "Wien Neêrlands bloed" maar het "Wilhelmus van Nassauwen" zal worden gespeeld. Tot vandaag is het ons volkslied en van harte hopen we, dat het zo blijft. In en door het Wilhelmus blijft er de verstrengeling aan en met het verleden. Het begin van onze historie. En dat begin was sprekend. De tyrannie was sterk en fel. Wie kon haar breken? Het Wilhelmus van Nassauwen is in de strijd van grote betekenis geweest. Het was ter bemoediging en ter opscherping in de strijd om de bevrijding. Het lied op zich is getypeerd als afscheidslied, als propagandalied.

De typering: "afscheidslied" slaat op de één na laatste strofe, waarin Oranje met hartelijke en troostrijke woorden afscheid neemt van zijn verdrukt volk. We lezen: "Oorlof mijn arme schapen, Die zijt in grooten noot. U Herder sal niet slapen, al zijt gij nu verstroyt; Tot Godt wilt u begheven, Syn heylsaem Woort neemt aen, als vrome Christen

leven, Tsal hier haest zijn ghedaan". Als troostlied slaat het op het feit, dat toen de veldtocht tegen Alva in 1668 was mislukt, het Wilhelmus werd doorgegeven om Nederlanders in die mislukking te troosten en berusting te prediken. Op vijf plaatsen wordt gezinspeeld op de toekomstige bevrijding. 1 God zal de prins regeren als een goed instrument, zodat hij zal wederkeren in zijn regiment. 2 De prins wekt zijn onderdanen op tot voortdurend gebed, dat God hem kracht zal geven. 3 Met Gods hulp hoopt hij de tyrannie te verdrijven. 4 De Herder der verstrooide schapen zal niet slapen, ook al zijn ze verstrooid. 5 De prins vergelijkt zich met David, die ook moest vluchten voor de tiran en toch later een groot koninkrijk kreeg. De typering "propagandalied" wijst op het optreden en de motieven van de prins. De formuleerder van de typering schrijft: "het Wilhelmus presenteert de prins aan alle Nederlanders als: de Vader des vaderlands, de edele, hooggeboren Willem van Nassau, Rijksvorst, Prins van Oranje. Het door God verordende instrument in het gewapende verzet tegen Alva's tyrannie. Als de op God vertrouwende vrijheids- en geloofsheid, die in gehoorzaamheid aan God alles voor zijn volk en vaderland overhad. Wiens hart standvastig is gebleven in tegenspoed".

Ons volkslied heeft zijn waarde in de twintigste eeuw niet verloren. Wordt het weggenomen uit ons volksleven, dan wordt een band, die ons bindt aan het verleden doorgesneden. Maar er gebeurt meer. Een Bijbelkenner bemerkt, dat in ons volkslied beelden zijn, die we in de psalmen tegenkomen. De strofe, waarin zo treffend het vertrouwen in God als "mijn Schilt ende betrouwen" wordt uitgezongen, vertoont duidelijk parallellen met de psalmen. Het is niet te sterk uitgedrukt: "in het Wilhelmus klinkt de echo van het psalmboek".

*Mijn Schilt ende Betrouwen
Syt ghy, o Godt mijn Heer,
Op U soo wil ick bouwen
Verlaet mij nimmermeer:
Dat ick doch vroom mach blijven
U dienaar taller stontd,
De tyrannie verdrijven,
Die my mijn hert doorwondt.*

Ds. M.C. Tanis.

Pinksteren

Pinksteren betekent de vijftigste dag. Het noemen van die dag spreekt van een daad van God. Iedere Israëliet wist wat God met die vijftigste dag bedoelde. Op die dag werd het verbond tussen de Heere en Zijn volk gesloten. Door donder, storm en hemelvuur heen klonk het: "Ik ben de HEERE uw God, Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb".

Deze zeer belangrijke dag kreeg nog meer betekenis. Naar Goddelijk voorschrift werd de oogst besloten en werden de eerstelingenbroden voor de Heere in de tempel gebracht. Op Pinksteren werd dus veel herdacht. Op die dag bracht de Heere veel in herinnering en liet Hij in de oogst veel zien. Hij toonde Zijn goedertierenheid. Sprak het Oud-Testamentische Pinksteren reeds van veel. Het Nieuw-Testamentische Pinksteren gaat nog verder. Het gaat nog dieper. De inhoud ervan straalt uit. Het wezen ervan ligt open. Petrus laat het in zijn preek horen: "Hij dan, door de rechterhand Gods verhoogd zijnde en de belofte des Heiligen Geestes ontvangen hebbende van de Vader heeft dit uitgestort, dat gij nu ziet en hoort". Pinksteren is de kroon op het werk van de Vader en de Zoon. De Heilige Geest doet dit. De Geest eert de Vader en de Zoon. Het welbehagen Gods, des Vaders, wordt door de Heilige Geest centraal gesteld. Het verzoenende werk van de Heilige Geest schittert. Wat de Middelaarshanden doen, blijft niet verborgen. Openlijk wordt het volk bekend gemaakt. Allen mogen het horen. Allen moeten het weten. "Christus heeft dit uitgestort, wat gij nu ziet en hoort". Iedereen in Jeruzalem kon het zien hoe de Geest Zijn tekenen zette in vurige tongen op de hoofden van de apostelen. Iedereen kon horen wat de apostelen spraken en iedereen vernam die geweldige gedreven wind, het geluid van de Geest. Niemand te

Jeruzalem kon zeggen: "Ik heb er geen weet van. Ik heb er niet van gehoord". En wij? Wij weten alles. Wij bezitten het boek, het Woord des levens. Het gedocumenteerde Woord van de Heere. Het profetische woord, wat zeer vast is. Wat waar is, wat betrouwbaar is.

Wat vandaag ook werkt door de machtige werking van de Heilige Geest. Machtige dingen doet de Heilige Geest met het Woord. Waar niets is dan dorheid, dood en duisternis komt leven. Zoekende, missende mensen worden niet beschaamd. Verslagen harten worden getroost. Rijs vertroost. Het Woord gaat open. Het Woord gaat werken. De verkondiging ervan wordt tot zegen. De Heere breekt de mens af, bouwt hem ook op in en door Christus. Het leven, de gerechtigheid, de zaligheid in Christus gaat leven en werken in het hart. De kennis van God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest blijft niet onbekend. De geestelijke ondertrouw en het leven daarin geeft de Heere.

Wat bevat Pinksteren toch veel. Maar wat wordt er toch weinig bij stilgestaan en bij geleefd. Wat kan de behoefte daaraan, maar matig leven. Het worde tot schuld en het gebed tot de Heilige Geest kome en vernieuwvuldige zich.

Ds. M.C. Tanis.

Laus Deo 65.

Door een zondvloed overstroomd

Calvijn legt er de nadruk op dat de erfzonde een verdorvenheid is van onze gehele natuur. Sinds Adam van de Bron der gerechtigheid d.i. God Zelf is afgeweken, heeft de zonde alle delen van de ziel in bezit genomen. Hij gebruikt hier een beeld uit de oorlogsvoering:

"Schandelijke goddeloosheid heeft de burcht van zijn ziel bezet en de hoogmoed is tot in het binnenste van zijn hart doorgedrongen".

Calvijn is ervan op de hoogte dat sommigen, zoals Augustinus en de hierna nog te noemen Franse bisschop Petrus Lombardus, de erfzonde beperkt hebben tot de begeerlijkheid. Augustinus schreef eens een boekje "over het huwelijk en de begeerlijkheid".

Onder begeerlijkheid in de breedste zin van het woord verstaat hij dan: "de wet der zonde in ons zondige vlees".

Calvijn heeft er geen moeite mee dat de erfzonde met het woordje begeerlijkheid (latijn: concupiscentia) omschreven wordt.

Maar, zegt hij, er moet dan wel aan toegevoegd worden "dat al wat in de mens is, van het verstand af tot de wil toe, van de ziel af tot het vlees toe, met deze begeerlijkheid besmet en vervuld is; of om het korter samen te vatten:

Dat de begeerlijkheid dus verstand en wilen al onze zinnen doortrokken heeft, willen velen niet toegeven.

Zij beperken de verdorvenheid die in de mens regeert tot de zinnelijke bewegingen. Zoals bijvoorbeeld de geslachtsdrift.

Calvijn kent er zelfs die deze begeerlijkheid "aanmaakhout" noemen die de zinnelijkheid in de mens als het ware aansteekt.

Daarmee wordt dan ook gezegd dat de begeerlijkheid geen invloed zou hebben op de hogere vermogens in de mens zoals het verstand en de wil.

Dat constateert Calvijn ook bij de in de latere middeleeuwen zo invloedrijke Parijse bisschop en hoogleraar Petrus Lombardus. Hij leefde in de twaalfde eeuw.

Het dogmatische handboek dat hij schreef, de Sententiarum Libri IV, was tot in de tijd van Calvijn één van de meest gezaghebbende leerboeken op de universiteiten.

In zijn gedachten over de zondeval stelt Lombardus dat de zetel van de menselijke verdorvenheid gezocht moet worden in wat hij noemt het vlees en niet in de gehele natuur.

Onder het vlees verstaat Lombardus blijkbaar alleen "de ongeregelde bewegingen der begeerten" en niet het menselijke verstand dat toch ook, zegt Calvijn, aan blindheid en het hart dat toch ook aan slechtheid onderworpen is.

Calvijn wil dus niet weten van een gedeeltelijke verdorvenheid die slechts in de lagere

menselijke lusten zou zijn gelegen. Ons gehele bestaan is verdorven.

Hij gebruikt ter verduidelijking hiervan het beeld van de zondvloed: "Hier heb ik slechts in het kort willen aanroeren dat de gehele mens als door een zondvloed van het hoofd tot de voeten zo overstroomd is dat geen enkel deel vrij is van de zonde; en dat daarom al wat van hem voortkomt tot zonde gerekend wordt".

Al wat uit de mens voortkomt is vijandschap tegen God. Of het nu gaat om zijn verstand, zijn wil of zijn lagere zinnelijke lusten.

Ter bevestiging van deze opvatting verwijst Calvijn allereerst naar Romeinen 3.

Daarin hebben wij een uitvoerige beschrijving van de erfzonde. Van ons hoofd tot aan de voeten zijn wij aan de zonde onderworpen. Niet alleen wat onze grove lusten betreft maar aangaande ons gehele bestaan.

Als Paulus vervolgens in Efeze 4 schrijft over de Geestelijke vernieuwing van ons gemoed, dan bedoelt hij de "volle hervorming" van alle delen van de ziel.

De apostel schrijft dat wij vernieuwd moeten worden 'in de geest des gemoeds' en de nieuwe mens aandoen.

Dat omvat veel meer dan dat alleen de grove lusten in ons leven teniet gedaan moeten worden.

Nee, dan gaat het om de gehele mens: ook zijn verduisterde verstand en zijn verdorven wil.

Vernieuwd worden, schrijft de apostel Paulus.

Het is een heel diepe gedachte als Calvijn naar aanleiding van dit woord "vernieuwd" opmerkt dat ook het hoogste deel van onze ziel, hier "de geest des gemoeds" genoemd, niet alleen gewond is, maar zó verdorven dat het niet alleen nodig heeft genézen te worden, maar als het ware een nieuwe natuur moet aantrekken. De radicale verdorvenheid vereist een radicale vernieuwing.

L.W. van der Meij,
Institutie II, I, 9.

Mijn Wet in uw binnenste 5.

We willen nu iets overnemen uit de verklaring van het vierde gebod. Ds. J. van Slie-dregt schrijft op blz. 157 vv.:

Na gezien te hebben, dat de zondag, de eerste dag der week, als de christelijke rustdag vanuit het heilswerk Gods, naar de openbaring Gods, naar voren is gekomen, moeten we nu nader op de wijze van de viering van de rustdag ingaan.

We vonden bij het onderzoek van het vierde gebod in het licht van de schepping, dat het wezen van de rustdag ligt in het ophouden van de zesdaagse arbeid en het zich verlustigen in de werken en dingen Gods. Vervolgens, dat het eerste middel moet zijn voor het tweede. De uitwendige viering van de rustdag in het nalaten van het dagelijkse werk, enz., is dus middel om tot de geestelijke viering te komen. Daarom zal nooit op zichzelf enig werk absoluut op de rustdag verboden zijn, maar zal het al of niet geoorloofd zijn op de rustdag afhangen van de vraag, of het bevorderlijk is om tot de geestelijke viering te komen, te zijn in de dingen des Heeren, dan wel of het dit verhindert.

Nu moet niet gezegd worden: Maar we moeten toch niet één dag de Heere dienen, maar zeven dagen. Wees alle dag in de vreze des Heeren, zegt de apostel. Ja, maar daarom gaat het hier niet. Natuurlijk is dat zo. Later zullen we dat nader bespreken. Doch het gaat nu om ons aardse leven.

Hoewel het waar is, dat ook ons dagelijks werk in de Heere moet worden gedaan, en ook door genade kan worden gedaan, zo brengt de dagelijkse arbeid toch veel beslomeringen, enz. mee, waardoor we in geestelijke concentratie niet komen tot afsteken naar de diepten, tot geestelijk, hartelijk induiken in de meer verborgen dingen Gods. We spreken nu nog maar niet over de velen, die door het dagelijks werk geheel in beslag worden genomen, zodat we de zondag beslist nodig hebben om eruit gerukt te worden. Ook voor de waarachtig gelovige geldt toch, dat we in de bedeling leven die het teken

draagt van: "In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten." En: "Ik zal zeer vermeerderen uw smart." We denken nog aan Genesis 5 : 29, waar gesproken wordt van ons werk en de smart onze handen, vanwege het aardrijk, dat de Heere vervloekt heeft. Daarom is het nodig en een rijke weldaad (we zijn mensen en geen geest), dat er een dag is, telkens weer, waarop geheel mag worden afgezien van het vervullen van onze aardse roeping, om ons te wijden aan de dingen des Heeren, ook al mochten we de zes vorige dagen onze arbeid in de Heere verrichten. Juist uit de rijkdom van die rust- en vierdag, zullen we kracht en zegen ontvangen als uit een arsenaal om de komende dagen weer in de Heere ons dagelijks werk te vervullen.

En zo doet de rustdag de ware gelovige uitzien naar de toekomst. Hij is als het ware een profetie van de grote eeuwige rustdag, waarop geen werkdag meer volgen zal. Zo onderhoudt God Zijn kerk en we berokkenen onszelf ontzettende schade door de rustdag niet te houden.

Tweeërlei is dus het kenmerkende van de rustdag. Het nalaten van de zesdaagse arbeid en het bezig zijn in de dingen des Heeren. En het eerste is middel om tot het tweede te geraken. Daarom beginnen we met het tweede. Dat wordt door onze leermeester, wat het hart van de zaak betreft, onovertroffen weergegeven. Dat de kerkdienst, of het predikambt, en de scholen onderhouden worden, en dat ik, inzonderheid op de sabbat, dat is op de rustdag, tot de gemeente Gods naartig kome, om Gods Woord te horen, de sacramenten te gebruiken, God de Heere openlijk aan te roepen, en de armen christelijke handreiking te doen.

We weten, welke nadruk het Woord legt op de bediening des Woords. Herhaaldelijk wijst het Woord op de aanstelling van predikanten en ouderlingen, opdat de gemeente in het Woord geleid en geweid worde (Tit. 1 : 5; 2 Tim. 3 : 14; 2 Tim. 2 : 2).

Het is naar Gods welbehagen, dat door middel van de woordbediening het geloof gewekt wordt en versterkt. "Het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het Woord Gods" (Rom. 10 : 17). Zo is de eerste roeping van ieder lid der gemeente van Christus om zijn krachten en gaven te schenken, dat deze kerkdienst kan worden onderhouden. En dit onderhouden zal op de dag des Heeren vanzelf allereerst naar voren treden, daar we ons dan geheel eraan kunnen wijden.

Met "de scholen" wordt allereerst bedoeld de opleiding tot predikant, dus de hogescholen, waar de dienaren des Woords worden gevormd. De gemeente heeft in deze roeping een taak, opdat de bediening des Woords in haar midden kan voortgaan. We zijn dit verband door de instelling van rijksuniversiteiten veelal kwijt. Het hoger onderwijs wordt bekostigd uit publieke kassen. Echter, door het verval van de kerk en doordat aan de rijksuniversiteiten veelszins niet in de gronden der waarheid wordt onderwezen, zijn b.v. studiefondsingen ingesteld, waardoor opleiding van gereformeerde predikanten wordt bevorderd. Zo ook het studiefonds van de Gereformeerde Bond.

Het wordt ons hier wel duidelijk, hoezeer onze vaders stonden op goede en gefundeerde opleiding tot het ambt van predikant. Zij wilden niets weten van ongevoelheid in de kennis van grondtalen en theologie. Alleen bij hoge uitzondering, als er werkelijk sprake was van singuliere gaven, stapten zij over het gemis van universitaire opleiding heen. Het is dan ook allerminst in de geest der vaders, dat ieder zich opwerpt om het Woord te bedienen, zoals dat heden in allerlei groepen geschiedt.

Zeker, een leraar moet van God geleerd zijn, doch dat schept geen tegenstelling met de schoolse studie, maar houdt in, dat de studie geheiligd worde, en in de vreze Gods benut. Vervolgens blijkt ook hoe de vaders de bediening des Woords stelden, naar de Schriften, als voedingsbron van het leven des geloofs. God voedt en onderhoudt Zijn kinderen niet door inwendig licht buiten het Woord om, ook niet ieder op zichzelf, buiten de gemeenschap der kerk om, maar door middel van de ambtelijk ingestelde woordbediening in de gemeenschap met het ganse

lichaam der kerk.

In de prediking des Woords wordt niet slechts bevestigd, beschreven, wat Gods kinderen beleven, doch zij worden eruit gevoed. Daarom moeten we dan ook met alles in ons op de woordbediening zijn aangelegd. Want als we die missen, missen we de van God gestelde voedingsbron.

Zeker, we weten wel, dat de Heere Zijn kinderen in het leven houdt, ook als deze voedingsbron verstopt of bedorven is, hoewel het dan toch weer geschiedt door middel van de geschriften, ook van getrouwe dienaars. Doch het middel blijft: de levende woordverkondiging in het midden der gemeente. Daar moeten we met alles in ons naar streven. (.....)

Wat de scholen betreft, behoeven we natuurlijk niet alleen aan de hogescholen te denken, maar ook aan de gewone lagere scholen. We hebben als ouders immers de roeping op te voeden in de vreze Gods, bij het licht des Woords, zodat wij ook te dien opzichte een roeping hebben, dat onze kinderen positief in de christelijke waarheid worden onderwezen. Deuteronomium 6 : 7: "En gij zult de geboden uw kinderen inscherpen en daarvan spreken, als gij in uw huis zit en als gij op de weg gaat, en als gij nederligt en als gij opstaat." Efeze 6 : 4: "Voedt hen op in de lering en vermaning des Heeren."

Zo worden de voorwaarden geschapen tot het tweede: dat ik, op de rustdag vooral, tot de gemeente Gods naartiglijk kome.

Wanneer het maar mogelijk is hebben we ons te schikken onder het Woord, maar vooral is de rustdag daarvoor aangewezen. Zijn in de dingen des Heeren houdt wel allereerst in, dat we de tijd, die ons gegeven wordt door nalating van dagelijkse arbeid, besteden om Gods Woord te horen in de samenkomst der gemeente, onze God aan te roepen in dank en lofzegging, en gebed; de sacramenten, waarmee de Heere Zijn genade komt bevestigen, gebruiken, en ons geven aan de dienst der barmhartigheid. Daarin maken we de rustdag voor onszelf tot een feestdag, en worden we lichamelijk en geestelijk verfrist en versterkt voor de komende dagen.

Dat is het centrale van de rustdagviering: de kerkgang een feestgang. Het licht dat daaruit straalt moet verder onze bezigheden bepalen.

Niet wettisch: één keer kerkgang is genoeg, maar bezig zijn in de dingen. En verder niet wettisch: mag dit of mag dat, maar genieten van de zegeningen Gods, met in het centrum de bediening des Woords in dienst van Woord, sacrament en gebed. Niet echter: allerlei sport en spel, waardoor de rustdagviering teniet wordt gedaan.

Dat zal uitwerken: vrede en blijmoedigheid in de gezinskring, zodat het de kinderen een vreugde is om zondag te vieren in de sfeer der liefde en hartelijkheid; ook in het wel-doen aan de naaste, want werk der barmhartigheid behoort wel bijzonder tot de heiliging van de rustdag en het sabbatsgebed. Laat uw kinderen juist tussen de kerkdiensten eens met een verrassing zieke of arme mensen bezoeken. Leer uw kinderen de zondag kennen als zo'n feestdag. Het zij hen geen verbodsdag, waarop ze juist niet mogen wat ze graag willen, en moeten doen waar ze geen zin in hebben. Doch leid ze in de sfeer van de gezelligheid, van de huiselijkheid, van de bezigheid met de dingen Gods. Lees de kinderen eens wat voor, doe desnoods een spelletje met hen, als ze nog klein zijn.... Immer beheerse de liefdesfeer die dag; de sfeer, dat die dag tot verkwikking voor jong en oud gegeven is van God, niet van de wereld. Geef u als ouder aan uw kinderen, maar altijd zo, dat het licht uit de woordbediening alles bepaalt.

Bedenk voorts: alle bezigheid is recht, die de sfeer van de christelijke rustdag niet verstoort. Doch daarom houdt het voorbij laten gaan van de dienst des Woords, het genieten van de natuur ten koste van het samenzijn met de gemeente Gods, het gaan naar wereldse vermakelijkheden, het gebruiken van de zondag voor allerlei visites, enz., waardoor de sfeer verstoord wordt, verachting van het vierde gebod in. De sfeer wordt beheerst door liefde tot God en de naaste. Niet altijd gemakkelijk om de zuivere toon te treffen, maar worstel erom.

Tot zover ds. Van Sliedregt in het 5e deel van zijn verklaring van de Heidelbergse Catechismus, die in zes delen is (wordt) uitgegeven door Den Hertog b.v. te Houten.

B.

De droefheid naar God

3.

In een vorig artikel zijn we begonnen met de bespreking van een aantal karakteristieke kenmerken van de droefheid naar God. We hebben allereerst gezien dat deze droefheid beantwoordt aan Gods bedoeling, vervolgens benadrukten we hoe de zonde hier erkend en beleden wordt als zonde tegen God en tenslotte is ons opgevallen dat zij vooral een droefheid van het hart is. Dit keer willen we nader stilstaan bij een drietal andere kenmerken.

Geen verbittering.

In de droefheid naar God is geen verbittering te vinden. Als Paulus in 2 Corinthhe 7 : 10 over deze droefheid spreekt zegt hij onder meer dat het gevolg daarvan is een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Daarmee wil hij zeker zeggen dat we van de bekering nooit spijt zullen krijgen. Maar er ligt in deze uitkering nóg een gedachte opgesloten: De bekering — en de droefheid naar God die daarmee verbonden is — kan niet gekarakteriseerd worden door woorden als spijt en bitterheid. Hoe dat komt? Een vorige keer hebben we gezien dat de droefheid naar God opkomt uit een verbroken hart. En wanneer ons hart verbroken wordt dan krijgt ons verzet tegen God en de verbittering die daaruit voortvloeit de doodsteek. Dat gebeurt omdat de liefde van God ons hart heeft aangeraakt. Onder de stralen van die liefde smelten alle brokken van vijandschap tegen God in ons binnenste weg. We gaan inzien dat wij van Hem zijn afgefallen en tegen Hem gezondigd hebben. Daarvoor kunnen we geen enkele verontschuldiging aanvoeren; We willen het, ook niet meer, want we beseffen dat de Heere goed en recht is en wij dwaas en slecht! Als onze ogen voor deze dingen opengaan, leren we de hand op de mond leggen en ootmoedig buigen voor wat Hij doet.

Van deze ootmoedige overgave zijn heel wat voorbeelden in de Bijbel te vinden. Allereerst denk ik aan de openingswoorden van Psalm 130: "Uit de diepten roep ik tot U, o Heere! Heere, hoor naar mijn stem; laat Uw oren opmerkende zijn op de stem mijner smekingen. Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat; Heere, wie zal bestaan? In heftige ontroering roept de dichter van deze psalm vanuit de diepten tot God. "In dit woord 'diepten' weerspiegelt zich zijn felle angst, zijn smartelijk gevoel dat hij van God gescheiden is door het allervreselijkste dat bestaat in eens mensens leven: de zonde" (Dr. Joh. de Groot). Terwijl hij onder die last gebukt gaat is er in zijn hart één schreeuw tot God. Toch heeft zijn gebed niets dwingends: Er is geen wrevel of bitterheid in te vinden. De dichter van deze psalm lijkt daarin sprekend op de tollenaar uit de gelijkenis die van verre stond en zijn ogen niet durfde opheffen naar de hemel en zo bad: O God, wees mij zondaar genadig! (Vgl. Lukas 18 : 13). Als we zo in ootmoed leren buigen kan de Heere ons geen kwaad meer doen: Zelfs al zouden we op onze gebeden een afwijzend antwoord ontvangen, is er nog geen reden voor verzet of opstand. Dan is het toch goed en recht wat de Heere doet. We vinden van deze gesteldheid van het hart iets terug in de altijd weer ontroerende geschiedenis van de kananese vrouw. Als de Heere Jezus zich teruggetrokken heeft in de streek ten noorden van Galilea, het gebied van Tyrus en Sidon, komt ze tot Hem. Ze heeft een dochter die gruwelijk lijdt omdat ze van de duivel is bezeten. Overstelpd door verdriet roept ze dringend — maar toch ook eerbiedig — of de Heere zich over haar en haar dochter wil ontfermen. Er komt echter geen antwoord: Het lijkt alsof de Heere Jezus haar niet eens gehoord heeft!

Al zal dit haar zeker ontmoedigd hebben, toch keert ze zich niet wrevelig van de Heere af. Ze overlaadt Hem ook niet met verwijten. Het enige dat we lezen is dat ze blijft roepen, **blijkbaar met dezelfde eerbiedige woorden** en, naar we mogen aannemen, met steeds meer aandrang.

Tenslotte is er nog maar één schreeuw over: Heere, help me! Bij het horen van die woorden opent Hij Zijn lippen, maar wat Hij zegt valt zo tegen! Want nu wijst Hij haar verzoek ronduit af als Hij zegt: "Het is niet betamelijk het brood der kinderkens te nemen en aan de hondekens voor te werpen" (Matth. 15 : 26). Daarmee onderstreept de Heere de woorden die Hij eerder sprak, namelijk dat Hij alleen gekomen was voor de kinderen, "de verloren schapen van het huis Israël", en niet voor de "hondekens", de heidenen. Opnieuw komt deze vrouw niet in opstand, maar ze erkent — zonder verbittering — haar onwaardigheid: "Ja Heere, ik ontken niet dat ik bij de "hondekens" hoor, maar die eten toch ook van de kruimels die bij de maaltijd van de tafel vallen?" (Vgl. Matth. 15 : 21-28).

We moeten nog één kanttekening maken bij de stelling dat in de droefheid naar God geen verbittering te vinden is. Dit betekent namelijk niet, dat iemand wiens hart verbroken is, dus onmogelijk met allerlei bittere raadsels en vragen kan rondlopen. Het tegendeel is waar! Wie iets beleeft van de droefheid naar God, loopt met zichzelf vast. Hij erkent zijn zonde en schuld. Hij beseft ook maar al te goed hoe koud en ongevoelig zijn hart eigenlijk is. Hij ziet hoeveel wrevel en bitterheid er woont in zijn binnenste. Daar tobt hij over en daar heeft hij het moeilijk mee. En toch.... kan hij in dat verdriet over die zonde geen harde gedachten hebben over de Heere! Dát bedoelen we eigenlijk als we zeggen: In de droefheid naar God is geen verbittering te vinden.

Ik laat U niet los...

Nauw verbonden met het voorgaande aspect is het feit dat deze droefheid God niet kan loslaten. Er is al op gewezen dat de uitdrukking "de droefheid naar God" allereerst betekent "een droefheid die naar Gods wil is". Toch wil ze zeker ook zeggen dat deze droefheid zich op God richt. Eigenlijk is dat iets heel wonderlijks. Als ons hart verbroken is, beseffen we namelijk dat we tegen God gezondigd hebben. Daardoor is er een diepe afgrond gekomen tussen Hem en ons. De Heere heeft zich van ons afgekeerd... en toch kunnen we Hem niet meer loslaten!

Waarom dat zo is, kunnen we meestal niet goed uitleggen. Dit is echter zeker: Al hebben we de Heere vertoornd en bedroefd door onze zonden; al is zelfs het minste teken van Gods genade verzondigd, tóch worden we naar Hem toegedreven en roepen we om Zijn genade! Er wordt in de droefheid naar God dan ook iets van de diep-gevoelde drang zichtbaar waarmee een man als Jacob worstelde met God: "Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent!" (Gen. 32 : 26). We zouden ook kunnen zeggen dat hier iets doorleefd wordt van het "nochtans" van Job. De laatste zegt in zijn bange worsteling tot zijn vrienden: "Zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?" (Job 13 : 15). Vaak wordt in dit verband — terecht — de uitdrukking gebruikt dat wie zo de Heere zoekt met een verbroken hart, Hem wel moet vrijlaten, maar niet kan loslaten!

Dit samengaan van ootmoedig buigen en vrijmoedig pleiten komen we telkens weer in de Bijbel tegen. Wat daarbij altijd weer opvalt is dat degenen van wie dit in de Schrift gezegd wordt, heel klein denken van zichzelf en hoge gedachten hebben van de Heere. We vinden dit terug in een groot aantal psalmen en ook in verscheidene oud-testamentische gebeden die we buiten het psalmboek aantreffen. Daarnaast kunnen we denken aan verschillende ontmoetingen van de Heere Jezus toen Hij door het land reisde. Een fraai voorbeeld is de genezing van de knecht — eigenlijk staat er: de slaaf — van de romeinse centurio in Kapernaüm. De knecht van deze man — onder ons bekend als "de hoofdman over honderd" — was ernstig ziek. Blijkbaar was deze hoofdman bijzonder op zijn slaaf

gesteld. Daarom zond hij enige oudsten uit de Joden naar de Heere Jezus om Hem te verzoeken zijn zieke slaaf te genezen. Toen de Meester in de buurt van zijn huis kwam stuurde de centurio enkele vrienden naar buiten die moesten zeggen: "Heere, neem de moeite niet; want ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen. Daarom heb ik ook mijzelf niet waardig geacht, om tot U te komen". U ziet op wat voor een aangrijpende wijze hij belijdt dat hij de hulp en de genade van de Heere Jezus onwaardig is. Tegelijk horen we ook hoe hoog hij denkt van Zijn macht en Zijn gunst. Hij zegt: "Zeg slechts een woord en mijn knecht zal genezen worden!" Daarmee belijdt hij dat de Meester bij machte is om door één enkel woord zijn slaaf van de dood te redden. Hij kent aan de Heere goddelijke kracht, luister en genade toe. Daarom durft hij, ondanks zijn onwaardigheid, dringend en vrijmoedig te pleiten: **We horen het hem als het ware zeggen: "Heere, spreek slechts een woord!... U bent toch de machtige Verlosser?.... Doe het om de eer van Uw naam!"**

Het is bijzonder opvallend dat de Heere Jezus als reactie op deze woorden tot de schare die Hem volgt zegt: "Ik zeg ulieden: Ik heb zo groot een geloof zelfs in Israël nietgevonden" (Lukas 7 : 9). In de ogen van de Heere zelf is er dus bij deze hoofdman over honderd sprake van het "nochtans" van het geloof! Het zijn vooral de engelse puriteinse schrijvers geweest die benadrukt hebben, dat de echte droefheid naar God verbonden is met het geloof. Nu is het waar dat iemand wiens hart gebroken wordt en die zijn onwaardigheid vóór zich ziet, bij zichzelf geen geloof zal kunnen ontdekken. Tóch wordt hij naar de troon der genade gedreven... ootmoedig pleitend om genade. Waarom? Wel, zoals al aangestipt werd, dat kan hijzelf meestal niet uitleggen. Eén ding is echter wel duidelijk: Hij kan die troon niet loslaten! Vaak wordt later het geheim opgelost, als de Heere zelf laat zien dat daar nu de eerste ritselingen lagen van het toevluchtnemend geloof dat naar Hem uitging. Daarom is er in de **droefheid naar God ook iets van de kracht van het "nochtans" van het geloof**. Laten we nog een keer luisteren naar de diepe geestelijke wijsheid van Thomas Watson. Hij zegt dat de **geestelijke droefheid samengaat met geloof**, zoals een schitterende regenboog verschijnen kan tegen de achtergrond van waterige wolken. Dan vervolgt hij: "Die droefheid is niet goed die het oog van het geloof verblint. Als de morgenstond van het geloof niet gloort in de ziel, is het geen droefheid die vernedert, maar één die wanhopig maakt".

Scheiding.

De droefheid naar God verbindt niet alleen aan God, zij brengt ook scheiding met de zonde. Paulus zegt in 2 Cor. 7 : 10, dat deze droefheid een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Daarmee wordt duidelijk onderstreept dat er een onlosmakelijk verband is tussen de droefheid over de zonde en de bekering. Op deze onderlinge verbondenheid wijst ook de Heidelberger Catechismus in Zondag 33 — de Zondag die aan de bekering gewijd is. Zoals bekend wordt daar benadrukt dat de ware bekering twee zijden heeft: De afsterving van de oude en de opstanding van de nieuwe mens. De afsterving van de oude mens wordt dan als volgt omschreven: "Het is een hartelijk leedwezen, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en die hoe langer hoe meer haten en vlieden" (Zond. 33 H.C. vr.89). De drie kernwoorden in deze geladen zin zijn: leedwezen, haten en vlieden. Deze woorden zijn onderling verbonden. Ze zeggen dat het verdriet over de zonde een innerlijke afkeer van de zonde met zich meebrengt en dat dat ook zichtbaar zal worden in een breken met en een vluchten van de zonde!

Het is goed om vanuit Schrift en belijdenis aan deze dingen herinnerd te worden. We benadrukken vaak dat echt geestelijk leven een zaak van het hart is. Dat is het zeker ook in de allereerste plaats. Maar als het goed is blijft het niet in ons binnenste verborgen: Het komt ook naar buiten in het leven van alle dag. Echte droefheid over de zonde is dan ook niet iets dat beperkt blijft tot de ver-

borgen roerselen van ons hart. Het treedt aan het licht doordat we onze schuld gaan belijden, ons afkeren van de paden van de zonde en zoeken te wandelen in de wegen van de Heere. We moeten zelfs zeggen dat het echt geestelijk karakter van de droefheid naar God blijkt in het zich afwenden van en vluchten voor de zonde. Terecht waarschuwt Prof. Wisse dat we onszelf kunnen bedriegen "door te menen: Ik heb wat gemoedsaandoeningen, enige tranen, enz.; Het is nu wel in orde! Maar als dan inmiddels handel en wandel dezelfde blijven, dan is het ook niet wel van binnen. Aan de vruchten zal de boom gekend moeten worden!" En zoals een boom die geen vruchten voortbrengt dood of ziek is, zo leeft die droefheid over de zonde niet echt die niet naar buiten komt in de bekering.

Kort en krachtig wordt dit principe onder woorden gebracht door Augustinus als hij schrijft: "Hij betreurt oprecht de zonden die hij gedaan heeft die nooit (meer) de zonden doet die hij betreurd heeft". We kunnen het ook zó zeggen: De zonde maakt scheiding tussen God en ons hart. De droefheid naar God maakt scheiding tussen ons hart en de zonde.

(wordt vervolgd)

Middelharnis

A. Baars.

Kerkenmiddag te Urk

D.V. zal op zaterdagmiddag 27 mei a.s. in de Chr. Geref.kerk "De Schuilplaats" aan de Almerelaan te Urk de kerkenmiddag van de classis Zwolle worden gehouden. Deze middag is bedoeld voor groot en klein. Ook de kinderen kunnen meegenomen worden, want er is de hele tijd kinderoppas aanwezig in het jeugdgebouw "De Skuil" achter de kerk. Er zal aandacht geschonken worden aan het zendingswerk in Vendaleland (m.m.v. Ds. G. Drayer en enkele Vendabroeders), de "Ondergrondse Kerk" in Oost-Europa en het Wycliff-vertaalwerk. Ook hoopt het Chr. Urker Visserskoor "Crescendo" o.l.v. M.W. Kramer een concert te verzorgen. De middag begint om 2 uur en wordt geopend door Ds. C. Bos. **De sluiting vindt plaats om 5.30 uur. Een ieder is van harte welkom.**

L.O.M. en M.L.K.

De projectgroepen L.O.M. en M.L.K. van de Vereniging "Helpende Handen" organiseren twee ouderbijeenkomsten voor ouders met kinderen die een L.O.M. of M.L.K.-school bezoeken of bezocht hebben.

De ouderbijeenkomsten worden georganiseerd in:

— Rotterdam op D.V. zaterdag 27 mei 1989, in scholengemeenschap 'Guido de Brès', Haastrechtstraat 25, Rotterdam.

— Nunspeet op D.V. zaterdag 10 juni 1989, in de Van Stuyvenberg school, Westerlaan 63, Nunspeet.

's Morgens wordt er een inleiding verzorgd over het onderwerp 'Omgaan met kinderen, zodat ze zich gelukkig voelen'.

's Middags is er informatie beschikbaar voor jongeren die speciaal onderwijs bezoeken of bezocht hebben en verder over woon- en werkmogelijkheden voor jongeren. De projectgroepen hebben informatie verzameld en willen graag met de bezoekers nadenken **over mogelijkheden** die er op deze gebieden zijn. Ook willen ze weten wat ouders willen voor hun kinderen rond de genoemde onderwerpen.

Ouders zijn hartelijk welkom. Er is ook nu weer een crèche aanwezig. Mensen die één van de bijeenkomsten willen meemaken, kunnen zich aanmelden bij de Vereniging 'Helpende Handen', tel. 03480 - 20390.

De aanvangstijden voor beide bijeenkomsten is 10.30 uur en de sluiting is ± 14.30 uur. Lunchpakketten dienen de bezoekers zelf mee te brengen.

De laatste levensfase thuis?

"Er zijn (te) veel mensen die de laatste levensfase doorbrengen op een plaats, in een omgeving die door hen niet gewenst wordt of noodzakelijk is". Dit is de (voorzichtige) conclusie uit een recent onderzoek onder huisartsen.

Thuis sterven blijkt voor velen een onvervulde laatste wens!

Stichting Schuilplaats meent dat het een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, ervoor te zorgen dat de stervende in een vertrouwde en passende omgeving de laatste levensfase door kan brengen. Zij houdt op D.V. 10 juni a.s. haar derde congres.

De uitnodiging voor het congres geldt bijzonder de ambtsdragers, maar ook de gemeenteleden die door bestuurstaken beleidsmatig of via hun werk direct bij de zorg voor mensen in de laatste levensfase zijn betrokken.

Ook alle samenwerkende organisaties zijn hartelijk welkom op zaterdag 10 juni in de aula van de Van Lodenstein Scholengemeenschap te Amersfoort. Het congres begint om 10.15 uur.

Medewerkers: Prof. dr. W.H. Velema, P.J. Hovestadt, drs. J.H. ten Hove. 's Middags wordt de mogelijkheid geboden tot deelname aan een keuzeprogramma. Medewerkenden hieraan zijn: Mr. E.P. van Dijk, juriste; J. Boeijenga, anesthesieverpleegkundige; W. Klippel, coördinator van een kerkelijk project "terminale thuiszorg"; drs. R. Schoonhoven, psychiater; drs. A.A. Teeuw, verpleeghuisarts.

Voor aanmelding en nadere informatie verwijzen wij u naar de folder, te verkrijgen bij de stichting, postbus 7, 3900 AA Veenendaal.

Dagopvang van verstandelijk gehandicapten

In opdracht van de Vereniging "Helpende Handen" en de Stichting Gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten is een behoefte-onderzoek binnen de gereformeerde gezindte gestart naar dagbesteding van mensen met een verstandelijke handicap. Dit onderzoek, dat georganiseerd wordt vanuit het Landelijke Bureau te Woerden, is van groot belang om subsidie aan te vragen. Hiermee kunnen voorzieningen van eigen signatuur worden bekostigd.

Om een stevige basis te hebben voor het aanvragen van subsidie, is het belangrijk om een zo compleet mogelijk beeld te hebben van de behoeften. Het onderzoek wordt dan ook zo breed mogelijk opgezet.

Vooral nog is het standpunt van de regering, dat levensbeschouwing geen rol speelt in voorzieningen voor dagopvang van mensen met een verstandelijke handicap. In deze opvatting wordt dagopvang op één lijn gezet met arbeid. Zoals de levensbeschouwing van een werkgever onbelangrijk is voor de werknemer, zo is de levensbeschouwing van de voorziening voor dagopvang onbelangrijk voor de bezoeker, aldus de regering. Deze opvatting is aanvechtbaar, aangezien er in de activiteitenprogramma's van dergelijke voorzieningen wel degelijk zaken voorkomen die in strijd zijn met de reformatorische levensbeschouwing.

Het onderzoek richt zich op allen die op dit moment of binnen afzienbare tijd behoefte hebben aan dagbesteding binnen een voorziening van eigen signatuur. Het gaat hier om de behoefte aan dagverblijven, zowel voor kinderen (kinderdagverblijven) als voor volwassenen (DVO's). Ook richt het onderzoek zich op schoolverlaters van hoog niveau die op de arbeidsmarkt geplaatst zouden willen worden. Verder worden contacten gezocht met hen, die gebruik maken van een bestaande voorziening, en daar géén problemen mee hebben.

We doen een dringend beroep op ieder die met deze problematiek te maken heeft, om in het kader van dit onderzoek een enquête-formulier in te willen vullen.

Formulieren zijn verkrijgbaar bij: Landelijk Bureau "Helpende Handen", Postbus 404, 3404 AK Woerden, tel (03480) 20390.

Voor de jeugd

Nehemia 77

"En als de zevende maand was aangebroken, en de kinderen Israëls in hunne steden waren, zo verzamelde zich al het volk als een enig man op de straat voor de Waterpoort, en zij zeiden tot Ezra, de schriftgeleerde, dat hij het boek der wet

van Mozes zou halen, die de HEERE Israël geboden had.

En Ezra de priester, bracht de wet voor de gemeente, beide mannen en vrouwen, en allen, die verstandig waren om te horen, op de eerste dag der zevende maand".

Neh. 8 : 1-3.

Beste jongelui!

De eerste dag van de zevende maand was dus voor Israël een bijzondere dag. De eerste dag der week, dus telkens na zeven dagen, is ook voor ons een bijzondere dag. We hebben daar de vorige keer wat aandacht aan besteed. Houdt deze dag in ere. Het is geen uitgaansdag. Het is geen dag, die een ieder zo naar eigen inzicht door kan brengen. Het is des HEEREN dag, die in des HEEREN dienst besteed behoort te worden, en dan overeenkomstig Zijn Woord. Daar alleen is zegen op te verwachten.

Ik zie in mijn geest, die verzamelde menigte op dat plein staan bij de Waterpoort. Zij gaan naar Ezra, de schriftgeleerde, die tevens ook Priester was. Zij vragen aan hem of hij de wet van Mozes halen wil, die de HEERE Israël geboden had. Daar moet je zo maar niet overheen lezen. Want de wet van Mozes, was geen wet die van Mozes zonder meer afkomstig was. Was dit het geval, dan zou het een menselijke wet geweest zijn, waar men zich niet zo veel van behoefde aan te trekken. Doch het was de wet die de HEERE Israël geboden had. Het was dus des HEEREN wet. Mozes is alleen maar een middel in Gods hand geweest om die wet des HEEREN aan het volk Israël te geven.

De HEERE en Israël zijn er twee, die nauw aan elkander verbonden zijn. Dat ligt in die naam HEERE opgesloten. Want dat is de verbondsnaam. Met die naam had de HEERE Zich aan Israël, het oude verbondsvolk, verbonden. In de boeken die Mozes geschreven heeft, staan heel veel wetten. Doch de grondwet zijn de "tien geboden". Die beginnen met te zeggen: Ik ben de HEERE, uw God. Die u uit Egypteland, uit het diensthuis uitgeleid heb. Enz., enz..

Dat Hij aan Israël Zijn wetten gegeven heeft, mag wel een wonder apart genoemd worden. Zo wordt het ook in de psalmen bezongen.

Hij gaf aan Jacob Zijne wetten

Deed Israël op Zijn woorden letten.

Hij leerde ze in Zijn wegen wandelen.

Zo wou Hij met geen volken handelen.

Die moesten Zijn getuigeniseen

En Zijn verbondsgeheimen missen....

Die grondwet is door de HEERE Zelf op twee stenen tafelen beschreven. Dat wil zeggen, dat die wet een altoos durende betekenis heeft. Ze wordt daarom ook elke zondag in de kerk nog voorgelezen. Wordt het ook nog als een voorrecht gezien, dat dit onder ons nog gebeurt? Want er zijn ook nu nog gehele volken die van die wet verstoken zijn. Als jullie dit lezen, is Pinksteren ook al weer verleden tijd. We hadden het vorige keer over bijzondere dagen. Het Pinksterfeest zijn ook bijzondere dagen. Dan wordt gedacht aan de uitstorting van de Heilige Geest. Toen is er gesproken, niet alleen tot Israël, maar ook tot vele anderen, die door Gods voorzienig bestel opgekomen waren naar Jeruzalem. De denkbeeldige muur, die er altijd tussen Israël en de volken bestaan heeft, is toen afgebroken. Dat wil zeggen, dat het evangelie toen officieel toegankelijk is geworden voor alle volken. De heidenen moesten er ook bij komen. Zij moesten ook de wet horen. Om door het horen van de wet, de God van de wet te leten kennen. Om ook te leren dat men tegen de wet van God, dat is tegen de God van de wet schuldig staat. Want door de wet is de kennis der zonde. Aan het Pinksterfeit hebben wij het te danken, dat wij ook met de wet in aanraking zijn gekomen. En dat brengt voor ons de roeping mee, om die kennis door te geven. Daarom vraagt op het Pinksterfeest de zending bijzondere aandacht. Ik ga daar nu maar niet verder op door. Ik breng het alleen maar in herinnering, opdat ook het zendingswerk onze aandacht hebben zou. De liefde tot de naaste vereist dat.

Ik stel mij voor, dat toen het verzoek Ezra bereikte om de wet van Mozes te halen, die de HEERE Israël geboden had, dat deze

schriftgeleerde verblijd geweest is. Want hun verzoek was er op alle manier een bewijs van dat ze er behoefte aan hadden. Behoeft om onderwezen te worden, in die dingen die de Heere in Zijn wetten geboden had.

Ik geloof dat elke echte schriftgeleerde verblijd is, als hij mensen ontmoet die behoefte hebben om het Woord des Heeren te horen. Hebben jullie daar ook behoefte aan? Zo iets, als het echt is, wordt een geestelijke honger en dorst genoemd. Iemand die honger en dorst heeft, heeft behoefte aan eten en drinken. Dat is voor een ieder duidelijk. Het is ook een teken van lezen. Want iemand die nooit hongert en dorst, is een dode pop. Spreekt dit in het natuurlijke voor zichzelf, in geestelijk opzicht is het precies eender zo. Iemand die waarlijk hongert en dorst naar de "woorden des eeuwigen levens", is iemand die het geestelijke leven in beginsel deelachtig is. Hij is als een nieuwgeboren kindeke zeer begerig naar de redelijke en onvervalste melk des Woords. Dat is naar de zuivere (onvervalste) verkondiging van het Woord. Waar dat "beginsel" van het nieuwe leven aanwezig is, daar is een "begin". Een begin dat uit God is. En God laat niet varen het werk dat Zijn hand begon. Degenen die hongeren en dorsten, worden met rijke beloften tegen getreden. Want de HEERE noemt hen zalig. Zij zullen verzadigd worden. De begeerte der rechtvaardigen zal God geven. Is het jullie begeerte om de Heere te dienen, overeenkomstig Zijn Woord en wet? Dan is dat een goede begeerte. Ik hoop dat die er veel zal zijn bij jullie. Want er zijn zoveel kwade begeerten in omloop. Met begeren is de ellende in het paradijs begonnen. Met begeren begint ook het nieuwe leven, dat de zondaar weer terug brengt in het paradijs. Wel een zaak, de moeite waard, om er over na te denken.

"En Ezra, de priester, bracht de wet voor de gemeente, beide mannen en vrouwen, en allen die verstandig waren om te horen, op de eerste dag der zevende maand". Het is opmerkelijk, dat Ezra, de schriftgeleerde, hier ook de priester wordt genoemd. Ik hoop dat jullie de verbanden zien, die hier liggen. Want hij moest het boek der wet halen van Mozes. Mozes was één van de leidlieden van het volk Israël. Hij staat bekend als de man van de wet. Wie het over Mozes had, dacht aan de wet. Doch Mozes was niet alleen de leider van het volk Israël. Hij werd begeleid door zijn broeder Aäron. En Aäron was een priester. In Mozes zien we dus de wet vertegenwoordigd, en in Aäron de dienst der verzoening. Hij was de man, die als het ware tussen het schuldige volk, in het licht van de wet, en de heilige God instond, om met de voorgescreven offerande, de schuld van het volk te voldoen. Opdat op grond van die offeranden, het vloekwaardige volk een zegen zou kunnen verkrijgen. De offeranden die door de priester gebracht werden, brachten echter de wezenlijke verzoening niet tot stand. Het was alles slechts zinnebeeldig. Want

Brandofferen, noch offers voor de schuld, Voldeden aan Uw eis, noch eer.

Toen zeide Ik: Zie Ik kom, o Heer'....

Ik hoop dat jullie dit vers ook allemaal kennen. Ps. 40 : 4. Ezra de schriftgeleerde, die tevens ook priester was, is dus de vertegenwoordiging van Mozes en Aäron. Je zoudt het ook zo kunnen zeggen: Wet en Evangelie. Als zodanig is Ezra een type van de Heere Jezus Christus. Wet en Evangelie zijn ook in Hem samen verbonden. Hij heeft de wet gekend en volbracht. Hij heeft nooit gezondigd. En Hij heeft ook als een volmaakte Priester het Offer gebracht, tot wezenlijke verzoening, door voldoening van de schuld der zonde.

Dat Ezra, de schriftgeleerde tegelijkertijd ook priester was, was dus voor die samengekomen menigte van de allergrootste betekenis. En dat is vandaag nog zo. Want al is Mozes gestorven en Aäron ook. Al is ook Ezra gestorven, de zaken waar het toen om ging, daar gaat het nu nog om. Wij hebben beiden nodig. Wet en Evangelie. Die moeten beiden gebracht worden. Als het alleen de wet zou zijn, konden we er alleen maar schuldig onder uitkomen, zonder een uitweg tot de

zaligheid. Als alleen het Evangelie gebracht zou worden, stel dat dat kon, dan zou er eigenlijk geen plaats voor zijn. Want dan zou er geen schuld wezen. En waar geen schuld is, is aan vergeving geen behoefte. Denkt daar ook maar over na. Want weer moet ik een punt gaan zetten. Ik hoop echter dat het jullie gedachten in gang gaat zetten. Met een hartelijke groet, jullie aller vriend,
Ds. H.C. v.d. Ent.

Boekbespreking

Een genadige dood door drs. C.J. Meeuwse
Uitgeverij Stark-Texel b.v., postbus 302,
1794 ZG Oosterend Nh.

Deze brochure bevat een zakelijke weergave van de preek, die drs. Meeuse op 2 mei j.l. in een bidstond gehouden heeft. Deze bidstond was belegd naar aanleiding van de levensbedreigende euthanasiewetgeving. Drs. Meeuse heeft als thema gekozen: **Een genadige dood en vroeg de aandacht voor drie punten:** 1. wie genadeloos gedood worden, 2. wie genadeloos doden en 3. hoe men genade moet bewijzen. Als tekst had hij gekozen Klaagliederen 4 : 16c: "... zij hebben de ouden geen genade bewezen".

Op een indringende en toch eenvoudige wijze belicht de prediker dit Schriftwoord en past hij het toe op onze tijd.

Vooraf gaat een inleidend woord: *De lezer heil!* waarin de ernst van de toestand van de wereld naar voren komt. Ds. Meeuse eindigt dit voorwoord als volgt: "De Heere zegen dit pogen om een dam op te werpen tegen de vloedgolf van de zonden, die ook ons dreigt mee te sleuren. Door onze kracht kunnen wij dit niet weren. Maar door Zijn kracht kan Zijn Woord door dringen tot in de harten van de doden, om hen te doen ontwaken! O land, land, land, hoor des HEEREN woord! (Jer. 22 : 29)".

Na de preek volgen 70 stellingen over de waarde van het menselijk leven. Daarin gaat het over euthanasie, maar ook over abortus en nog veel meer. Drs Meeuse laat een positief geluid horen.

Het is de bedoeling, dat deze brochure in veler handen komt. Het boekje kost f 5,—, plus f 2,25 voor portokosten. Voor gratis uitdeling bedraagt de inkoop prijs (voor kerkeraden, verenigingen en stichtingen) f 2,75 per stuk bij een minimale afname van 50 exemplaren. B.

Een kunstenaar zag Noordwest-Overijssel
Uitgeverij A.G. Schoonderbeek, Jordaan 40,
1251 PD Laren.

Dit boek in groot formaat bevat 34 tekeningen van Frans Boers, de bekende schilder-tekenaar van de Lage Vuursche, die in 1987 op 73 jarige leeftijd stierf. Hij maakte meer dan 40 jaar geleden een serie tekeningen van de 'kop van Overijssel', die jarenlang in portefeuille bewaard bleven en onlangs weer tevoorschijn kwamen. Ze tonen ons een stukje Nederland dat door de tijd nog ongemoeid gelaten scheen, met eeuwenoude stadjes en dorpen, boerenerven en wijde landschappen met heel veel water.

Robert van der Veen, sociaal-geograaf, voorzag de tekeningen van een passende tekst. Hij was in staat de tekeningen te situeren en zijn teksten verschaffen vooral wetenswaardigheden op cultuurhistorisch en geografisch gebied. Ze vormen een waardevolle bijdrage aan dit boek.

Vooraf gaat een gedicht van Klaus Groth, 19e eeuwse Duits dialectdichter. Het register geeft een opsomming van de plaatsen waar de tekeningen zijn gemaakt, namelijk alfabetisch: Afsched, Blokzijl, Fuiken, Genemuiden, Genne-Overwater, Giethoorn, Grafhorst, Hasselterdijk, Hattem, Hooiberg aan de dijk, Kampen, Kamper Zeedijk, Laag Zalk, Lutterzijl bij Mastenbroek, Oldenhof, Oude Zeedijk, Roebollige Hoek, St. Jans-klooster, Vollenhove, Wanneperveen (Sluis bij Ronduite), Wilsum en IJsselmuiden (de Plas).

We hebben hier te maken met een prachtig boek, dat stellig de aandacht zal trekken. We kunnen ons voorstellen, dat vooral ook abonnees op ons blad uit deze streek belangstelling voor zo'n boek hebben. Het spreekt van het verleden. Het leent zich zeer goed als geschenk.

Het boek is keurig verzorgd uitgegeven. Het kost gebonden f 29,90.

B.

Het leven en sterven van mej. C.C.W. 7.

36. Zij was zeer begerig de Heere Jezus volmaakt te loven en zong uit de 42e Psalm:

*Als een hert gejaagd, o Heere!
Dat verse water begeert,
Alzo dorst mijn ziel ook zere
Naar u, mijn God! hoog geëerd;
En spreekt hij haar met geklag,
o Heer! wanneer komt die dag,
Dat ik toch bij U zal wezen
En zien Uw aanschijn geprezen?
Waarom wilt gij u zo kwellen
En beroerd zijn? o ziel mijn!
Wil gans uw hoop op God stellen,
Van u zal Hij gedankt zijn.*

37. Als haar gevraagd werd, of haar ziel dan beroerd was, zo antwoordde ze: "O neen! maar ondertussen komen er wel eens die gedachten of ik mij mocht bedriegen, maar ik houd mij aan de Heere Jezus vast. Ik zal mij om Hem slingeren. Ik heb de vijand van de hand gewezen. Hij zal mij niet rukken uit de hand van de Heere Jezus. God is getrouw. Daar staat zo nadrukkelijk in de 84e Psalm:

*Want onze God is vriendlijk en goed,
Een Zon en Schild tot ons behoed,
Die ons geeft eer ende genade,
Die de vromen in geen nood
Verlaten zal, tot in de dood;
Geen ding ontbreekt hem, vroeg noch spade;*

*Zalig is hij, die op Hem bouwt,
En Hem van harte gans vertrouwt.*

En in het slot van de 31e Psalm:

*Hebt God lief, gij, Zijn uitverkoren!
Die de vromen behoedt,
En de wreden verdoet;
Zijt kloek, geeft de moed niet verloren,
Want God wil die aanschouwen,
Die op Hem vast betrouwen.*

Nu bevind ik wat het te zeggen is: als hart en vlees bezwijkt, zo is God de Rotssteen van mijn hart en mijn deel in eeuwigheid. Nu kan ik zeggen: de Heere is mijn deel, zegt mijn ziel; daarom zal ik op Hem hopen. Ach, was ik maar voor de troon!

*O eeuwigheid! kom ras,
Ach! dat ik bij u was,
'k Zucht naar u onverdroten;
Wat is 't, o eeuwigheid!
Dat gij zo wenselijk zijt,*

*Al zijt gij nooit genoten,
En na een eeuwig zien,
Zal mij een eeuwig zien
Van Hem nog niet verdrieten.*

*Daar boven is Gods stad,
Daar is mijn hoogste schat,
Daar zijn de heerlijkheden,
Daar is mijn Bruidegom,
Die voor al Zijne leden
Bereidt een koninkdom.*

*Daar heeft de zonde een end,
Daar kent men geen ellend.*

*Die zal daar nimmer wezen;
Daar is geen strijd noch val,
Noch geen kwaad te vrezen,
God is daar al in al.*

Ik zal daar haast wezen. Ik zie de hemelen geopend en de Heere Jezus staan ter rechterhand Gods. Ik zie de engelen al gereed staan, om maar te wachten op de wenk van de Heere Jezus, om mijn ziel over te brengen in de hemel. Ik kan nu ook zeggen met de oude ds. Brakel, dat het is of ik het gejuich en gezang al hoorde van de hemellingen die voor de troon staan.

*Daar is ellend noch zonde meer.
Alles in alles is de Heer,
Voor Zijne hemellingen;
Die eeuwiglijk voor Zijn troon,
Met een volmaakte hemeltoon
Halleluja staan zingen."*

38. Een weinig stil liggende zeide ze bij zichzelf: "Wat werd de Heere Jezus in de hemel met veel gejuich en blijdschap verwelkomd, toen Hij van de aarde opvoer, en wat zagen de discipelen Hem na, zolang als zij maar konden, met hun ogen uitgestrekt naar de hemel, totdat er een wolk kwam tussen hen en de Heere Jezus, die hen belette dat ze Hem niet meer konden zien. Ik zal nu

ook in het kort naar de hemel gaan, maar eer ik daar kom zal er ook nog een wolk tussenbeide komen, dat is, dat mijn verstand zal bedwelmd worden en mijn wil zo niet meer werkzaam zijn als tevoren, en dat mijn hartstochten zich zo niet meer zullen kunnen bewegen, maar dan zal ik ook met de Heere Jezus verwelkomd worden en bij Hem zijn." Zij had veel op met die tekst Openb. 22: *Zijn dienstknechten zullen Hem dienen en zullen Zijn aangezicht zien. En de Naam mijns Vaders zal op hun voorhoofden zijn.* "Wat zal dat zijn, (vervolgde ze) dat deze mijn ogen de Heere Jezus zullen zien, en mijn mond die zo lang zal gesloten zijn, eens eeuwig zal verkondigen des Heeren lof: O, ik weet dat mijn Verlosser leeft en Hij zal de laatste over het stof opstaan, en als zij na mijn huid dit zullen doorknaagd hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen, en deze mijn ogen zullen Hem zien en geen vreemde. Mijn nieren verlangen in mijn schoot. Nu doet God mij zien dat er geen één belofte in de Bijbel is, of dat ze voor mij is. Wat is de waarheid niet dierbaar! Hoe veilig kan men daarop rusten! Wat moet ik niet verwonderd wezen over des Heeren goedertierenheid over mij, dat ik in een land geboren ben, waar het zuiver licht van het evangelie is opgegaan; dat ik niet geboren ben onder het blinde heidendom of andere vreemde godsdiensten, maar dat ik verwaardigd ben om de waarheid zuiver te leren kennen en niet alleen te kennen, maar dat God mij die zo levendig doet ondervinden, tot blijdschap en troost voor mijn ziel. Nu kan ik ook zeggen dat ik op de eerste vraag van de catechismus sterf en dat dat mijn troost is in leven en sterven, het eigendom van de Heere Jezus te zijn. Nu ondervind ik wat een onderscheid het is de waarheid te kennen of die te ondervinden, want het is alsof ieder woord van de Bijbel met gewicht op mijn hart kwam."

BROCHURES over BIJBELVERTALING

De GBS heeft enkele brochures uitgegeven, waarin wordt aangetoond op welke manier kernwaarden uit de Schrift in nieuwe(re) vertalingen worden aangetaast en van haar kracht worden beroofd.
Statenvertaling contra nieuwe vertaling, A. Bergsma, 48 pag. f 3,95
Groot nieuws, een ramp voor de kerk, A. Bergsma, 60 pag. f 4,75
De Heilige Schrift en haar gezag, drs. W. van den Hoorn, 64 pag. f 6,95
God geopenbaard in het vlees, rev. T. H. Brown, 28 pag. f 3,50
Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan:

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpje Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION "DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14.
4041 EJ Kesteren.
Tel. 08886 - 1687.

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe starcaravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

TEXEL bungalows, starcaravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing